

Nr 57.

Av herr **Hellberg**, om statsunderstöd för åstadkommande av allmänna samlingslokaler på landsbygden.

Vid de två närmast föregående riksdagarna har jag hemställt, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag rörande statsunderstöd för att underlätta uppförandet av allmänna, till tjänst för folkets samhälleliga behov och kulturella strävanden avsedda samlingslokaler på landsbygden, företrädesvis i mera avlägset belägna, glest bebyggda och fattiga trakter, där befolkningen har svårt att med egna resurser åstadkomma sådana lokaler.

Motionerna — till vilka jag anhåller att få hänvisa — ha båda gångerna vunnit Andra kammarens bifall, sista gången utan debatt och votering, men förkastats av Första kammaren.

Då jag nu för tredje gången, i något annan form, återupptager min framställning, sker det därför att jag är övertygad om sakens stora vikt för det folkets fria självkulturarbete, som utgör ett så framträdande och betydelsefullt moment i våra dagars samhällsliv. Detta arbete, det må avse rena upplysnings- och bildningssyften, sociala och politiska ändamål eller övningar av olika slag, framträda i form av föreningsväsen, möten och sammankomster, föreläsningar och föredrag eller blott förädlande nöjen, får intet fäste, ingen trevnad och växt på trakter, som sakna för detsamma disponibla samlingslokaler, och folket kommer där att i medborgerlig utveckling stanna kvar på ett lägre stadium. Men en dylik efterblivenhet måste anses menlig, och då den i regel förekommer i landsdelar, som även i andra avseenden, särskilt i fråga om kommunikationer, äro missgynnade, så synes det synnerligen befogat, att staten, som numer lämnar så betydande anslag till olika folkkultur-

främjande företag, också i någon mån bidrager att åt sådana styvmoderligt behandlade bygder bereda vad sålunda faktiskt utgör en väsentlig förutsättning för att de skola kunna tillägna sig den odling, som borde tillkomma alla landets delar i möjligast lika mått.

Då det mot min framställning förut har invänts, att den kunde komma att leda till »oberäkneliga, men för visso högst betydande kostnader» för statskassan, skall jag denna gång tillåta mig föreslå, att ett visst bestämt anslagsbelopp beviljas för det angivna ändamålet. Sättes detta belopp till 25,000 kronor — ungefär motsvarande 1,000 kronor för varje län —, så skulle därmed, om bidragen antagas utgå med lägst 500 och högst 1,000 kronor, från 25 till 50 byggnadsföretag varje år, så länge anslaget utgår, kunna erhålla ett för dem synnerligen värdefullt ekonomiskt bistånd. Naturligtvis kan framdeles visa sig önskligt att få anslaget något höjt; men även om det kommer att kvarstå vid det nyssnämnda beloppet, skulle sålunda därmed ganska mycket kunna uträttas.

Bland förbehåll, som böra fästas vid statsunderstöd av detta slag, framställer sig främst den fordran, att byggnadsförening, som skall komma i åtnjutande därav, icke får äga någon viss religiös eller politisk karaktär samt att samlingslokalerna skola opartiskt hållas öppna för olika meningsriktningar. Vidare torde böra bestämmas, att minst lika stort belopp som statsbidraget skall förut vara anskaffat på annan väg, i likhet med vad som är bestämt rörande anslag till föreläsningsföreningar och folkbibliotek. Även vissa andra av de villkor, som äro satta för sistnämnda anslag, med vilka det här ifrågasatta närmast är jämförligt, torde i tillämpliga delar böra bestämmas även för detta. Alla sådana erforderliga bestämmelser synas emellertid bäst böra lämnas åt Kungl. Maj:t att fastställa.

Jag tillåter mig således hemställa,

att Riksdagen måtte bevilja ett extra anslag av 25,000 kronor att utdelas i form av statsunderstöd för åstadkommande av allmänna samlingslokaler på landsbygden.

Saltsjöbaden den 25 januari 1914.

Mauritz Hellberg.